

Rektoru padomes priekšsēdētājam
Arvidam Barševskim
Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV-1050

Vienotības Jaunatnes organizācijas
valdes priekšsēdētāja
Linda Medene
Z. A. Meierovica bulvāris 12 – 3, Rīga, LV-1050
tāl. 26356917

2013. gada 10. oktobrī

Par uzņemšanas kritērijiem studiju programmās

Lielākajā daļā studiju programmu Latvijā uzņemšanas kritērijus veido divu vidusskolas centralizēto eksāmenu vērtējumi, un kā priekšrocība tiek ņemti vērā arī valsts olimpiāžu rezultāti. Vienotības Jaunatnes organizācija (VJO) uzskata, ka šāda pieeja nenodrošina objektīvu studētgrībētāju izvērtējumu, jo bieži vien centralizētie eksāmeni ir ļoti vispārīgi, to pārbaudītās zināšanas nav tieši saistītas ar izvēlēto specialitāti un tajā nepieciešamajām prasmēm. Profesionālajā karjerā tikpat būtiskas ir personiskās īpašības, praktiskā pieredze, motivācija un prasmes. Ne visi, kas uzsāk studijas, tās arī pabeidz – „atbirst” vidēji 15% studētgrībētāju. Darba devēji jauniešu bezdarbu skaidro ar izglītības trūkumu vai neatbilstību un praktisko iemaņu trūkumu, kā arī attieksmi pret darbu. Līdzīgi kā nepieciešams augstākās izglītības programmas pilnveidot un tuvināt darba tirgus prasībām, tāpat arī uzņemšanas kritērijiem jāklūst „praktiskākiem”.

Iepazīstoties ar jaunieša dzīves pieredzi, neformālo izglītību, motivāciju konkrētās profesijas izvēlei, kā arī personiskajām īpašībām, būtu iespējams precīzāk izvērtēt topošā studenta atbilstību un potenciālu izvēlētajā nozarē. Konsultējoties ar vairāku pašvaldību skolēnu padomēm, secinājām, ka arī paši jaunieši nav apmierināti ar uzņemšanas kritēriju virspusību. Statistika liecina, ka tieši mācību institūcijās ar personiskāku pieeju „atbirums” ir mazāks, kā arī jaunieši darba tirgū pēc studiju beigšanas iekļaujas veiksmīgāk.

Vienotības Jaunatnes organizācija vērsās pie Latvijas augstākās izglītības institūcijām, lai noskaidrotu to viedokli par studiju programmu uzņemšanas kritēriju atbilstību un objektivitāti. Vispirms, vēlamies pateikties par atsaucību visām tām augstākās izglītības institūcijām, kas atrada laiku, lai mums atbildētu, un apstiprināja atvērtību pilnveidot uzņemšanas kritērijus, lai tie būtu vairāk atbilstoši programmas saturam. Vairākās augstākās izglītības institūcijās jau pastāv papildu uzņemšanas kritēriji, un tās visas apstiprināja, ka tie palīdz objektīvāk izvērtēt studētgrībētāju potenciālu, tādējādi mazinot studentu „atbirumu” (lai tie nepamestu studijas tāpēc, ka studiju programma ir ievērojami citāda, nekā tie bija gaidījuši, vai ka prasības ir pārāk

augstas un neatbilstošas studenta talantiem). Liela daļa šo augstskolu arī nemitīgi izvērtē un pilnveido uzņemšanas kritērijus.

Apkopojot atbildes, secinājām, ka lielākā daļa augstskolu un koledžu vadības uzskata, ka centralizētie eksāmeni un vidusskolas atzīmes nav pietiekami objektīvi, lai būtu vienīgais uzņemšanas un studētgrībētāju ranžēšanas kritērijs. Bieži vien starp studenta sekmēm vidusskolā un augstskolā nav tiešas korelācijas.

Personificējot uzņemšanas procesu, vairāk jauniešu varētu atturēt no viņu interesēm un spējām nepiemērotām studiju programmām, un izglītību konkrētajā nozarē iegūtu tie, kuriem ir lielākais potenciāls kļūt par jomas profesionāli, nevis labākie rezultāti vidusskolas centralizētajos eksāmenos. Papildkritēriji sniegtu iespēju saranžēt studētgrībētājus pēc to atbilstības konkrētajai programmai, kas nodrošinātu arī mazāku „atbirumu”, tādējādi neuzstādot šos kritērijus kā izslēdzošus. Šāda prakse pastāv arī daudzās Eiropas Savienības valstu augstskolās.

Saskaņā ar Augstskolu likuma 4. panta 3. punktu augstskolām ir tiesības patstāvīgi noteikt studējošo uzņemšanas papildu noteikumus, tādēļ VJO aicina Rektoru padomi formulēt kopīgu nostāju uzņemšanas kritēriju jautājumā un aicināt augstākās izglītības institūcijas Latvijā pārskatīt uzņemšanas kritērijus studiju programmās, tos vairāk pielāgojot konkrētās jomas specifikai, un centralizēto eksāmenu rezultātu salīdzinājumu papildināt ar interaktīvām studētgrībētāju izvērtēšanas metodēm, iekļaujot gan interviju, gan motivācijas vēstuli un CV, gan nepieciešamības gadījumā arī iestājpārbaudījumus (variējot prasības atbilstoši programmas specifikai), īpaši pievēršot uzmanību neformālās izglītības novērtējumam, jo daudzas profesionālajā karjerā noderīgas prasmes vidusskolu programmās nav iespējams apgūt. Priecāsimies par iespēju pārrunāt šo priekšlikumu arī klātienē!

Ar cieņu,

Vienotības Jaunatnes organizācijas
valdes priekšsēdētāja

Linda Medene